

JAARVERSLAG 2021

Bestuursverslag

Voor u ligt het Jaarverslag 2021 van stichting buitenplaats Kasteel Wijlre. Dit verslag heeft een andere toon dan de voorgaande jaren. Daar waar we normaliter terugblikken op onze tentoonstellingen, projecten, successen, leermomenten, bezoekersaantallen en partnerships, kijken we dit jaar terug op een buitengewoon ingewikkeld jaar: het was voor de stichting het zwaarste jaar sinds haar oprichting in 2012. Het jaar begon met een lange lockdown door de coronacrisis en daarna werd de buitenplaats overstromd door de enorme regenval in de zomer van 2021. Tot ons grote verdriet hebben we bovendien op 14 november 2021 afscheid moeten nemen van verzamelaar en grondlegger van buitenplaats Kasteel Wijlre, Jo Eyck. We missen hem als onze inspirator nog iedere dag en zullen hem in alle stappen die we zetten in onze gedachten houden. Zijn gedachtengoed houden we samen in leven op de buitenplaats.

Watersnood

In de nacht van 13 juli werd buitenplaats Kasteel Wijlre overvallen door de watersnood. Binnen enkele uren overstromden het kunstpaviljoen Hedge House, het achttiende-eeuwse Koetshuis, de kasteeltuin en de permanente kunstwerken. In 24 uur tijd stond het water 4 meter hoog in het Hedge House en moesten de tentoonstellingen worden afgebroken en de kunst beredderd. Vanwege de enorme schade aan het Hedge House kon de internationale groepstentoonstelling 'Spirit of Kindergarten' niet meer terugkeren. Zij was hierdoor slechts drie weken voor het publiek te zien geweest.

Het team van de buitenplaats heeft in samenwerking met Helicon Conservation Support gedurende drie dagen dag en nacht en schouder aan schouder gewerkt om zoveel mogelijk kunstwerken te redden. Het tentoonstellings- en presentatiemateriaal zoals vitrines, audiovisuele middelen en onze inventaris waaronder tuinroutes, educatiemateriaal en publicaties zijn allemaal verloren gegaan.

Direct na de watersnoodramp hebben we samen met een grote groep vrijwilligers en onder leiding van ecologen Stefan Cools en Sandra van den Beuken de tuin en het park schoongemaakt en ontdaan van het giftige rivierslib. De rozentuin, groente- en kruidentuin, fruitboomgaarden en kunstwerken zijn echter dusdanig beschadigd dat deze opnieuw moeten worden aangelegd, geplant of hersteld. Vanaf 27 augustus 2021 was de tuin echter weer veilig toegankelijk voor bezoekers en hebben wij tevens weer schoolklassen kunnen ontvangen. Volgens planning werd de restauratie van het kunstpaviljoen in september 2022 afgerond. Deze restauratie stond onder leiding van onze partner, het Elisabeth Strouven Fonds.

Om de grote financiële tegenslag te overkomen hebben we een donatieactie en kunstbenefietveiling georganiseerd. Deze hebben het geweldige bedrag van €73.219,58 opgeleverd. Ook steunden Fonds 21, Prins Bernhard Cultuurfonds en een anoniem fonds ons met een geweldige donatie van in totaal €75.000,00. Dankzij deze donaties kon de buitenplaats het afgelopen jaar de grote verliezen aan publieksinkomsten en andere onverzekerde schade dragen en tevens investeren in het herstel van het park en het artistieke programma.

Ondanks de watersnoodramp hebben wij de lijn van onze veelzijdige programmering voortgezet in 2022. Dit jaar vinden twee solotentoonstellingen in en om het Koetshuis (Milah van Zuilen en Giuseppe Licari) plaats en hebben we met het gerestaureerde Hedge House weer een middelpunt voor ons internationale hedendaagse tentoonstellingsprogramma.

Tegelijkertijd zetten we het komende jaar nog meer in op educatie voor jongeren en organiseren we een breed programma in de tuin van het kasteel. Zo willen wij onze bestaande doelgroepen blijven verwonderen, nieuwe doelgroepen aantrekken en hen blijvend verbinden aan deze unieke plek voor kunst, natuur, architectuur en erfgoed.

Door pandemie en de overstromingen zijn we ons meer dan ooit bewust geworden dat wij als culturele instelling heel kwetsbaar zijn door de maatschappelijke en klimatologische omstandigheden. De rampen waardoor we zijn getroffen hebben ons extra doen realiseren dat een stevig financieel fundament voor de organisatie en steun van partners onontbeerlijk is. We hebben ons bevoorrecht gevoeld dat na de watersnoodramp vele bezoekers, vrienden, fondsen en overheden ons hebben gesteund. Samenwerking is voor buitenplaats Kasteel Wijlre de basis voor onze continuïteit.

We danken al onze Vrienden, Patronen en partners voor hun vertrouwen in ons en kijk ernaar uit u weer te ontmoeten in op de herstelde en bruisende buitenplaats!

Brigitte Bloksma
Directeur-bestuurder buitenplaats Kasteel Wijlre

VISIE

Buitenplaats Kasteel Wijlre verbindt mensen, kunst, natuur, architectuur en erfgoed.

MISSIE

Buitenplaats Kasteel Wijlre is een dynamische plek voor de totaalbeleving van kunst, natuur, architectuur, erfgoed. Op de buitenplaats staat het heden en de toekomst altijd in een betekenisvolle relatie met het verleden.

Buitenplaats Kasteel Wijlre wil bij haar bezoekers een dieper begrip creëren van onze hedendaagse tijd door middel van tentoonstellingen, educatieve projecten en activiteiten binnen de domeinen kunst, natuur en architectuur. Tegelijkertijd wil de buitenplaats reflecteren op de positie van kunstenaars en culturele instellingen in de samenleving en professionele netwerken versterken. Daartoe organiseert buitenplaats Kasteel Wijlre een experimenteel en vernieuwend programma voor diverse doelgroepen dat in samenwerking wordt gerealiseerd, en bijdraagt aan een duurzame maatschappelijke en culturele ontwikkeling in de regio.

De buitenplaats heeft voor ogen een ontmoetingsplaats te zijn waar mensen graag willen vertoeven. Zij wil een oase van rust zijn, waar mensen zich kunnen verwonderen en laten verrassen.

KERNWAARDEN

Buitenplaats Kasteel Wijlre vertrekt in de wijze waarop zij haar exploitatie, organisatie en programmering leidt vanuit drie kernwaarden:

- Nieuwsgierig: een open en onderzoekende houding ten aanzien van vragen vanuit de samenleving, de bezoekers en de culturele professie.
- Betrokken: het publiek staat centraal en voelt zich welkom. Een persoonlijke benadering en kennisoverdracht in dialoogvorm zijn leidend.
- Verbindend: samenwerking met kunstinstellingen, musea, overheden, bedrijven en de wetenschap in binnen- en buitenland is het uitgangspunt om meerwaarde te creëren voor iedereen.

Het onderliggende principe bij deze kernwaarden is kwaliteit. De werkzaamheden, activiteiten en het inhoudelijke programma worden op hoog niveau uitgevoerd en ontwikkeld, met aandacht voor de omringende natuur en de historie van de plek.

TERUGBLIK PROGRAMMA 2021

Spirit of Kindergarten

In 2021 presenteerde buitenplaats Kasteel in het kunstpaviljoen Hedge House, de internationale groepstentoonstelling Spirit of Kindergarten over de relatie tussen het gedachtegoed van de Duitse opvoedkundige Friedrich Fröbel (1782-1852) en hedendaagse kunst en architectuur. In het Koetshuis was gelijktijdig de tentoonstelling GREY MATTERS van Oscar Lourens te zien.

De tentoonstellingen Spirit of Kindergarten en GREY MATTERS zouden 10 maart 2021 geopend worden maar vanwege de Coronamaatregelen bleven de tentoonstellingen gesloten voor publiek. In juni was het mogelijk de poorten van de buitenplaats weer te openen. In de nacht van 13 juli 2021 werd buitenplaats Kasteel Wijlre echter overvallen door de watersnood. Binnen enkele uren overstromden het kunstpaviljoen Hedge House, het achttiende-eeuwse Koetshuis, de kasteeltuin en kunstwerken. In 24 uur tijd stond het water 4 meter hoog in het Hedge House en moesten de tentoonstellingen worden afgebroken en de kunst beredderd. Vanwege de enorme schade aan het Hedge House kon de tentoonstelling 'Spirit of Kindergarten' helaas niet meer terugkeren. Wel is het gelukt om de solotentoonstelling GREY MATTERS van Oscar Lourens in het Koetshuis opnieuw op te bouwen en te openen voor publiek. Evenals een uitgebreid en speciaal aangepast educatieprogramma.

De waterschade aan de werken die ontstaan zijn door direct watercontact of de grote luchtvochtigheid zijn gedekt door onze verzekeraar AON en inmiddels gerestaureerd en geretourneerd naar de eigenaren en internationale bruikleengevers.

Spirit of Kindergarten in het Hedge House en de Tuin

In het kunstpaviljoen Hedge House vond de internationale groepstentoonstelling Spirit of Kindergarten over de relatie tussen het gedachtegoed van de Duitse opvoedkundige Friedrich Fröbel (1782-1852) en hedendaagse kunst en architectuur plaats. Op speelse wijze verbond de expositie het werk van de hedendaagse kunstenaars Francis Alÿs, Belen Uriel, Michel François, Otto Berchem, Eva Rothschild, David Renggli, Irma Cohen, Yonatan Vinitzky en Erwin Wurm met prominente vertegenwoordigers van het Minimalisme als Ad Dekkers, Bob Bonies en Donald Judd en de architecten Frank Lloyd Wright en Herman Hertzberger.

Spirit of Kindergarten – zaaloverzicht

Kindergarten is een avantgardistische leer methode die ontwikkeld is door de Duitse opvoedkundige Friedrich Wilhelm Fröbel (1782-1852). Hij richtte rond 1840 een Kindergarten op; een tuin die de ideale omgeving was voor het kinderspel. De leermiddelen van Fröbel, waarvan een aantal afkomstig uit de collectie van het Nationaal Onderwijsmuseum als vertrekpunt in de tentoonstelling was opgenomen, werden gekenmerkt door het gebruik van vormen en kleuren waaruit de natuur is opgebouwd. Fröbels gedachtegoed en beeld- en vormtaal is sindsdien van grote invloed geweest op kunstenaars, ontwerpers en architecten. Zo refereert architect Frank Lloyd Wright met de opmerking "de esdoorn houten blokken... zitten tot op de dag van vandaag in mijn vingers", rechtstreeks aan Fröbels materialen.

Spirit of Kindergarten – zaaloverzicht

Sporen van speelobjecten als blokken, naaikaarten en mozaïektegels zijn onder meer terug te vinden in kunsthistorische stromingen als het Futurisme, Bauhaus en het Minimalisme. De tentoonstelling Spirit of Kindergarten toonde het werk van negen hedendaagse kunstenaars in wiens werk vorm, kleur, materiaal of het element spel verwantschap heeft met het concept Kindergarten. Deze kunstwerken werden verweven met bruiklenen uit de collecties van kunstverzamelaars en oprichters van buitenplaats Kasteel Wijlre Jo en Marlies Eyck, Museum Insel Hombroich, Het Nieuwe Instituut, Bonnefantenmuseum en het Nationaal Onderwijsmuseum.

Het project werd gecureerd door Erich Weiss en Brigitte Bloksma. Zij deden dit in nauwe samenwerking met de kunstenaars. De projectleiding van het project vond plaats door Manon Berns. Manon is als freelancer aan stichting buitenplaats Kasteel Wijlre verbonden.

GREY MATTERS in het Koetshuis

In het Koetshuis presenteerde de Buitenplaats Kasteel Wijlre een solotentoonstelling van kunstenaar Oscar Lourens (1973). 'GREY MATTERS' toonde Lourens' fascinatie voor verzamelingen waarin afmetingen, volume, schaal, vorm, kleur en ruimte centraal staan. Plattegronden, doorsnedes, modellen en data vormen een haast eindeloos archief, dat is gerangschikt in mappen, ordners, kaartenbakken, vitrines en archiefkasten. Lourens spaart als een echte verzamelaar verschillende meetinstrumenten. Door de objecten in grijze grondverf te schilderen zijn ze ontdaan van hun meetfunctie. Tegelijkertijd worden zo de details zoals meetindicaties en typografie echter beter zichtbaar; de objecten verwijzen nog slechts naar het meten als zodanig. De geselecteerde werken tonen vaak een link met het presenteren van natuurhistorische verzamelingen.

Oscar Lourens – GREY MATTERS

Eerder ontwikkelde Lourens voor buitenplaats Kasteel Wijlre een route door de tuin. Op basis van het idee van de Cyanometer – een 18e eeuwse uitvinding om in 53 kleurenvakken verschillende blauwtinten van de lucht te meten – werd de Greyometer ontwikkeld om de grijsintensiteit te meten van verschillende objecten. Lourens verbindt hiermee zijn interesse voor ordening van en grip op de werkelijkheid, en de kritiek op de haalbaarheid daarvan. In

de tentoonstelling in het Koetshuis onderzocht Lourens de tegenstelling tussen duurzaamheid en vergankelijkheid. In zijn wereld van strengheid in maatvoering, schaalmodellen, meters en kubieke centimeters biedt Lourens met zijn werken de mogelijkheid tot nadenken en verwondering.

Oscar Lourens – GREY MATTERS

Rand- en publieksprogramma

Rondom de tentoonstellingen 'Spirit of Kindergarten' en 'GREY MATTERS' was een uitgebreid nevenprogramma voorbereid. In het programma werd het thema van de tentoonstelling nader belicht. Door Corona en de overstroming hebben tot onze teleurstelling slechts de rondleidingen door kunstenaar Oscar Lourens en directeur Brigitte Bloksma kunnen plaatsvinden. Deze rondleidingen zijn tevens digitaal uitgezonden en gedeeld op Instagram en Facebook.

Speciaal voor de tentoonstelling Spirit of Kindergarten ontwikkelde de buitenplaats ook een programma voor scholen en families. Families met kinderen konden op eigen gelegenheid met de kinderpublicatie *Spirit of Kindergarten* vragen en opdrachten oplossen en maken. In de ontvangstruimte van het Koetshuis stond tevens speelgoed en materiaal klaar die geïnspireerd op het gedachtegoed van Friedrich Fröbel kinderen uitdaagde om zelf aan de slag te gaan.

In dit schoolprogramma stonden vorm en kleur in moderne en hedendaagse kunst centraal. De leerlingen werden door middel van opdrachten uitgedaagd de vormen en kleuren uit de lesmaterialen van Friedrich Fröbel in de tentoonstelling te ontdekken, beleven en omschrijven. Door de Coronamaatregelen en de watersnood kon het programma in deze vorm niet uitgevoerd worden. Om de scholen toch op de buitenplaats te kunnen ontvangen is het programma deels omgezet naar een buitenprogramma. Met nieuwe opdrachten werden leerlingen uitgenodigd in de beeldentuin en de tentoonstelling GREY MATTERS vorm en kleur te onderzoeken.

Kerdoelen van de educatieve projecten van de buitenplaats zijn:

- Kinderen langer naar een kunstwerk laten kijken en hierover na laten denken;

- Betrokkenheid van kinderen vergroten
- Stimuleren van luisteren naar de inbreng van de ander
- Kunst vanuit een persoonlijk standpunt te benaderen
- Kinderen actief bezig laten zijn met het uitoefenen van een kunstvorm
- Aansluiten op de leefwereld van de leerlingen door ze actief na te laten denken over wat zij belangrijk vinden en vanuit een bepaald idee een kunstwerk in de vorm van een poster te ontwikkelen
- Stimuleren van eigen inbreng van de leerlingen
- Leerlingen leren gebruik te maken van de technieken van Visible Thinking (kijken, denken, voelen)

Kindergarten LAB

Kinderen konden de tentoonstelling Spirit of Kindergarten zowel begeleid (schoolbezoek) als onbegeleid bezoeken. Voor beide vormen ontwikkelde educatiemedewerker Iris Houkes een To-do-boekje. Tijdens het begeleide schoolbezoek bezochten de tentoonstelling, maakten opdrachten uit het To-do boekje en maakten op school een door de buitenplaats ontwikkelde verwerkingsopdracht. Ook individuele bezoekers gebruikten het To-do boekje. Tevens was er voor deze jonge bezoekers het Kindergarten LAB ingericht. Met behulp van diverse speeldozen werden kinderen na het zien van de tentoonstelling uitgedaagd zelf met vorm en kleur aan de slag te gaan. Het LAB was voorzien van de volgende materialen: houten blokken, Kapla, magneetborden en Knacks.

Samenwerkingen

Bij de uitvoering van het educatieve project is samenwerking gezocht met Kaleidoscoop cultuureducatie Maastricht en Basisschool De Tienbunder in Wijlre. In totaal hebben ondanks Corona en de overstroming 500 leerlingen de buitenplaats bezocht.

COMMUNICATIE, PUBLICITEIT, WERVING

'Na de lockdown kwam de overstroming: kunstpaviljoen Hedge House in Wijlre weer dicht', De Volkskrant. 'Met man en macht hebben vrijwilligers en medewerkers van Buitenplaats Kasteel Wijlre de afgelopen 48 uur kunstwerken uit het gedeeltelijk ondergrondse kunstpaviljoen Hedge House gered. De Geul staat zo hoog dat het park helemaal ondergelopen is'. De Limburger. 'Kasteel Wijlre probeert het hoofd boven water te houden', NPO Radio 4. 'De ramp na de ramp', Het Financieel Dagblad. Zomaar een greep quotes uit de vele pers aandacht die de overstroming trok van de regionale en landelijke pers. Aandacht die ons soms ook wat overviel. Terwijl vele vrijwilligers en het team samen aan het werk waren om het park op te ruimen en schoon te maken heeft de buitenplaats gelijktijdig een grote wervingscampagne en benefietveiling opgezet om de financiële gevolgen van de watersnood te kunnen compenseren. Dankzij de grote pers aandacht voor onze acties heeft de buitenplaats een geweldig bedrag ontvangen van mensen die de buitenplaats met een kleine of grote bijdrage hebben gesteund. Ook hebben we ongelofelijk veel hartverwarmende reacties ontvangen. Daar zijn we iedereen enorm dankbaar voor.

Benefietveiling

Van 20 tot en met 26 september 2021 organiseerde de buitenplaats een online benefietveiling. Er kon geboden worden op 21 kunstwerken van grootmeesters tot aanstormend jong talent: P. Struycken, Gé-karel van der Sterren, Ger van Elk, André de Jong, Stephen Wilks, Toon Verhoef, Milah van Zuilen, Joris Vanpoucke, Petrovsky &

Ramona, Wieteke Heldens, Oscar Lourens, Ien Lucas, Koen van den Broek, Phoebe Pryor, Klaas Kloosterboer, Twan Janssen, Andrea Radai, Johan Tahon, David Bade, Pieter W. Postma, Chaim van Luit. Galeriestichting als Ron Mandos, Gerhard Hofland, Andriess & Eyck, Fons Welters en Ellen de Bruijne Projects hadden daarvoor in totaal 21 kunstwerken ter beschikking gesteld. De veiling leverde in totaal een bedrag van €30.816,- op.

Projectcommunicatie

Buitenplaats Kasteel Wijlre ontwikkelde voor het project *Spirit of Kindergarten* een passende communicatiestrategie die gericht was op de regio en tegelijkertijd een nationale en internationale oriëntatie had. Deze strategie heeft geleid tot verschillende publicaties in dag- en maandbladen en televisie als de Limburger, Zout en L1 <https://11.nl/11-cultuurcafe-spirit-of-kindergarten-165128/>

Zo schreef journaliste Kim Noach in de Limburger over de tentoonstelling: *‘Een speelse ode aan pedagoog Friedrich Fröbel die met zijn ideeën generaties architecten en kunstenaars inspireerde. In Wijlre wordt de bezoeker uitgedaagd mee te doen. Hoe spelende jongens een zaal vol kunst met de grond gelijk maken, voelt bevrijdend in de expositie Kindergarten in Wijlre’*

De stapeling van communicatie-uitingen en activiteiten zorgden ervoor dat *Spirit of Kindergarten* bij een breed en nationaal publiek onder de aandacht werd gebracht en bezoekers zijn geïnspireerd door het werk van tien hedendaagse kunstenaars die ieder binnen hun eigen discipline en binnen hun eigen generatie toonaangevend zijn. Tijdens de opbouw van de tentoonstellingen werden er door WEVOODOO.TV filmopnames gemaakt. Deze zijn geplaatst op Vimeo en gebruikt als teaser voor publiek. Ook kon het publiek tijdens de lockdown de tentoonstellingen digitaal thuis bezoeken. De 360 graden opnames namen de bezoekers digitaal mee door de tentoonstelling. Directeur van de buitenplaats en co-curator Brigitte Bloksma besprak de kunstwerken in korte interviews die live via Instagram te volgen waren.

Bij de tentoonstellingen werden twee publiekspublicaties uitgebracht voor bezoekers. Ondanks de zeer korte tijd dat de tentoonstelling te bezoeken was voor publiek heeft het project desondanks online en in print veel positieve aandacht gekregen.

Doelgroepen

Buitenplaats Kasteel Wijlre richt zich in de eerste plaats op cultuur- en architectuurliefhebbers en liefhebbers van natuur en tuinen. Beide doelgroepen worden op de buitenplaats verrast door de veelzijdigheid van de plek. Zo is het kunstpubliek dat in eerste instantie voor de tentoonstellingen in het Hedge House en het Koetshuis komt, verrast door de unieke landschappelijke omgeving, de oude en hedendaagse architectuur en de kunstwerken in de tuin. Het publiek geïnteresseerd in tuinen en natuur wordt uitgedaagd te kijken naar kunst, architectuur en vormgeving. Het veelzijdige educatieprogramma en de innovatieve en multidisciplinaire invulling van het Koetshuis spreekt ook specifiek jongeren en studenten aan. Op deze wijze worden verschillende doelgroepen aan elkaar verbonden en vindt er ontmoeting plaats tussen verschillende interesses en kennisgebieden.

Samengevat richt de buitenplaats zich met name op de volgende doelgroepen:

- onderwijs: leerlingen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, en studenten van kunstopleidingen

- regiobewoners: 65-plussers, jonge gezinnen (tweeverdieners), asielzoekers, langdurig werkelozen, gehandicapten
- toeristen: cultureel actieve ouderen (65+), cultuurtoeristen (45+), natuurtoeristen (wandelaars, fietsers)
- kunstliefhebbers: millennials en 50-plussers met een interesse in hedendaagse en moderne kunst en architectuur die geregeld een museum of kunstinstituut bezoeken. Deze doelgroep heeft veelal een Museumkaart.
- natuurliefhebbers: 50-plussers met een interesse in natuur, tuinen en landschap

Doorgaans zijn de bezoekers van buitenplaats Kasteel Wijlre hoger opgeleid (HBO+). Via specifieke activiteiten, gericht op de regio, lukt het de buitenplaats ook minder voor de hand liggende doelgroepen (mensen zonder bijzondere interesse in kunst en natuur met vaak een lagere opleiding) te bereiken en als bezoekers te ontvangen.

In 2020 en 2021 groeide door de coronacrisis de doelgroepen van millennials en 30-plussers. Doordat veel Nederlanders in eigen land op vakantie gingen en verbleven in Zuid-Limburg ontving de buitenplaats veel mensen die voor het eerst de buitenplaats bezochten. De rust en ruimte op de buitenplaats en de mogelijkheid om op veilige afstand kunst te ervaren in combinatie met een picknick in de tuin trok bovendien veel families met kinderen. Door de vele enthousiaste reacties en online recensies van bezoekers verwachten dat deze nieuwe doelgroepen naar de buitenplaats zullen terugkeren.

Publieksbenadering

Buitenplaats Kasteel Wijlre kiest voor een persoonlijke benadering van haar bezoekers. Aandacht is het kernwoord voor de wijze waarop wij ons publiek bereiken, onze bezoekers ontvangen en rondleiden, de communicatie uitingen vormgeven en onze grote groep vrijwilligers betrekken.

De buitenplaats heeft voor ogen een ontmoetingsplaats te zijn waar mensen graag willen vertoeven. Zij wil een oase van rust zijn, waar mensen zich kunnen verwonderen en laten verrassen. In onze publieksbenadering staat deze missie voorop. Zo wordt ieder bezoeker persoonlijk ontvangen op de buitenplaats, is er voor iedere bezoeker een tentoonstellingspublicatie met daarin uitgebreide achtergrond informatie over de kunstwerken, de kunstenaar en de buitenplaats beschikbaar, zijn er iedere dag op aanvraag rondleidingen, is er gelegenheid voor het reserveren van een picknick in de tuin, zijn er voor ieders leeftijd en interesses (natuur, architectuur, kunst) routes te volgen, en mogen inwoners van de Gemeente Gulpen-Wittem, Museumkaarthouders, Vrienden en Patronen het hele jaar door gratis naar binnen. Deze persoonlijke en betrokken aandacht voor bezoekers zorgt ervoor dat iedereen zich welkom voelt: jong, oud, kunstenaars, curatoren, vrijwilligers, burens, asielzoekers, passanten, studenten en minder-validen.

Bezoekersaantallen

In de afgelopen jaren heeft buitenplaats Kasteel Wijlre een enorme groei doorgemaakt in haar bezoekersaantallen. Deze zijn gestegen van 9.000 per jaar in 2015 tot 18.500 (betalende en niet-betalende bezoekers) in 2019. In 2020 liepen deze aantallen terug door langdurige sluitingen van de buitenplaats. We ontvingen in dat jaar in totaal 8900 bezoekers. In 2021 kwamen er 2980 betalende en niet betalende bezoekers naar buitenplaats Kasteel Wijlre. De buitenplaats was volledig geopend van 5 juni tot en met 14 juli en gedeeltelijk (tuin en Koetshuis) van 27 augustus tot en met 7 november.

FONDSENWERVING EN SPONSORING

Fondsenwerving heeft zich in de afgelopen jaren steeds meer tot een volwaardig taakveld van stichting buitenplaats Kasteel Wijlre ontwikkeld. De buitenplaats wordt zowel structureel als projectmatig ondersteund door publieke en private fondsen en de overheid.

Sinds 2019 ontvangt buitenplaats Kasteel Wijlre structurele subsidie van de Gemeente Gulpen-Wittem en vanaf 2020 van de Provincie Limburg voor ons culturele programma van tentoonstellingen, routes en publieksactiviteiten. Daar zijn wij de overheid enorm erkentelijk voor. Dankzij deze investering heeft de buitenplaats een duurzaam en cultureel toekomstperspectief gekregen.

Buitenplaats Kasteel Wijlre heeft een programma voor particuliere schenkers en donateurs. Dit programma is voor Vrienden die eenmalig of meerdere jaren een donatie doen en Patronen die zich voor vijf jaar verbinden aan de buitenplaats. Samen met de schenking van de founders van de buitenplaats is dit een belangrijke financiële ondersteuning voor de exploitatie. Met een extra onlinecampagne, een activiteitenprogramma en de donatieactie voor de watersnood heeft de buitenplaats in 2021 ondanks de coronacrisis en langdurige sluiting haar vriendengroep weten te behouden.

Bureau voor landschapsarchitectuur Verbeek, is sinds 2017 sponsor van de buitenplaats. In 2020 werd het internationale meubelmerk Leolux eveneens sponsor van de buitenplaats.

Fondsenwerving stond echter in 2021 voornamelijk in het teken van de watersnood. Door de langdurige sluiting van het Hedge House verloor buitenplaats Kasteel Wijlre het grootste deel van haar inkomsten uit entrees. Deze extra klap tijdens de pandemie is voor ons financieel moeilijk te dragen. Om de grote financiële tegenslag te overkomen hebben we een donatieactie en benefietveiling georganiseerd. Deze hebben het geweldige bedrag van in totaal €73.219,58 opgeleverd.

Van 20 tot en met 26 september 2021 organiseerde de buitenplaats een online benefietveiling. Er kon geboden worden op 21 kunstwerken van grootmeesters tot aanstormend jong talent: P. Struycken, Gé-karel van der Sterren, Ger van Elk, André de Jong, Stephen Wilks, Toon Verhoef, Milah van Zuilen, Joris Vanpoucke, Petrovsky & Ramona, Wieteke Heldens, Oscar Lourens, Ien Lucas, Koen van den Broek, Phoebe Pryor, Klaas Kloosterboer, Twan Janssen, Andrea Radai, Johan Tahon, David Bade, Pieter W. Postma, Chaim van Luit. Galeriestichtingen als Ron Mandos, Gerhard Hofland, Andriess & Eyck, Fons Welters en Ellen de Bruijne Projects hadden daarvoor in totaal 21 kunstwerken ter beschikking gesteld. Deze veiling werd mede mogelijk gemaakt dankzij Camiel Gielkens.

Bovendien steunden Fonds 21, Prins Bernhard Cultuurfonds en een anoniem fonds ons met een geweldige donatie van in totaal €75.000,00. Met deze steun is het voor de buitenplaats mogelijk geweest om in 2022 te kunnen openen met nieuwe tentoonstellingen in het Koetshuis, een nieuwe route door het park en een aangelegde tuin. Het heeft stichting buitenplaats gered van een groot en onoverkomelijk financieel verlies.

Partnership Elisabeth Strouven Fonds

Een bijzondere relatie heeft de stichting buitenplaats Kasteel Wijlre met het Elisabeth Strouven Fonds. In 2017 vond de overdracht plaats van het landgoed Kasteel Wijlre aan het

Elisabeth Strouven Fonds. Het Elisabeth Strouven Fonds is een vermogensfonds en draagt onder meer financieel bij aan projecten van organisaties en instellingen die actief zijn in de sociaal-maatschappelijke en culturele sector en in natuurbehoud, natuurbeheer en -ontwikkeling.

Het echtpaar Jo en Marlies Eyck heeft het landgoed geschonken voor het symbolische bedrag van € 1,- onder de voorwaarde dat het Elisabeth Strouven Fonds voor minimaal 15 jaar zorgdraagt voor het onderhoud^[SEP] en de restauratie van het kasteel, het aangrenzende Koetshuis en het kunstpaviljoen Hedge House. Stichting buitenplaats Kasteel Wijlre^[SEP] is verantwoordelijk voor de exploitatie van het landgoed, de culturele programmering van tentoonstellingen en projecten én het onderhoud van de Tuin.

Het Elisabeth Strouven Fonds leidt in 2021 de restauratie van het Hedge House en zorgt tevens voor de grote schade aan het park door de watersnood.

DE ORGANISATIE

Bestuur en Raad van Toezicht

Buitenplaats Kasteel Wijlre is een culturele anbi-stichting en heeft een raad-van-toezicht model. Bij het raad-van-toezicht-model is het bestuurlijk proces met uitzondering van het toezicht in handen van 'het bestuur'. Het bestuur in het raad-van-toezicht-model is professioneel en bestaat uit één of meer statutair bestuurders. De toezichthoudende functie ligt bij een apart orgaan: de raad van toezicht. Het toezicht heeft op twee momenten plaats. Vooraf: de plannen (missie, strategie, beleidsplan en begroting) worden ter goedkeuring aan de raad van toezicht voorgelegd. En achteraf: de raad van toezicht beoordeelt het bestuur en de organisatie kritisch en keurt het jaarverslag goed.

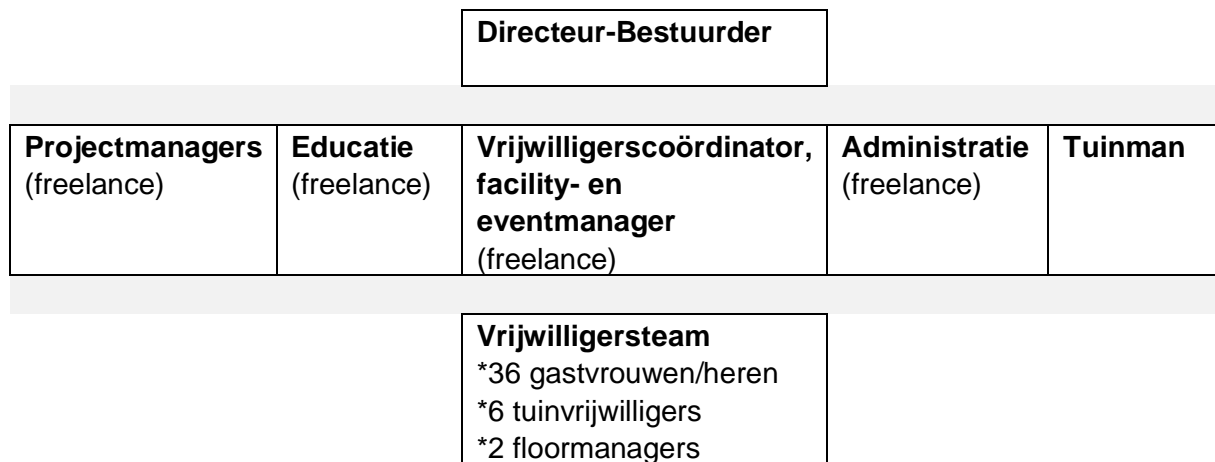
Brigitte Bloksma was gedurende 2021 directeur-bestuurder. Zij vervult daarnaast drie nevenfuncties:

- Kroonlid Raad voor Cultuur
- Vicevoorzitter van de Commissie Collectie Nederland
- Bestuurslid van het Jaap Harten Fonds.

De Raad van Toezicht bestond op 1 januari 2021 uit vijf leden. De heer K. Donners (voorzitter), de heer T. Lommen (secretaris), de heer J. Bauer, mevrouw J. Dekkers en mevrouw S. Oerlemans.

Door de achtergrond en ervaring van de verschillende leden van de Raad van Toezicht wordt er vanuit een breed perspectief toezicht gehouden op het bestuur van buitenplaats Kasteel Wijlre, waarbij naast de inhoudelijke en financiële ook de ondernemende kanten aan de orde komen.

Teamopbouw

De breedte van het inhoudelijke perspectief van buitenplaats Kasteel Wijlre wordt ook gedragen door het team. Allereerst door het team van veertig vrijwilligers van de buitenplaats. Zij zijn het hart van de buitenplaats en zorgen er als gastvrouwen – en heren samen voor dat de buitenplaats open is voor publiek. Zij leiden bezoekers rond en helpen bij de verschillende ontvangsten. Het team van vrijwilligers wordt één dag per week aangestuurd door een vrijwilligerscoördinator. De coördinator is tevens verantwoordelijk voor diverse ontvangsten, rondleidingen en verhuur van de locatie. Naast de vrijwilligerscoördinator zijn er tevens twee projectmanagers die de tentoonstellingen en het randprogramma produceren en een administrateur.

Buitenplaats Kasteel Wijlre werkt op projectbasis met externe financiële, juridische en artistieke adviseurs en een team van (internationale) curatoren, educatiemedewerkers en producenten. Buitenplaats Kasteel Wijlre heeft tevens drie dagen in de week een tuinman in dienst. Hij wordt ondersteund door een vast team van vrijwilligers en Vaessen Groenvoorziening. Samen zorgen zij ervoor dat de tuin op geweldige wijze wordt onderhouden voor bezoekers. Het vaste team van buitenplaats Kasteel Wijlre telt in totaal 1,40 fte aan vaste medewerkers en 3,0 fte aan freelancers.

Door corona en de watersnood zijn we ons meer dan ooit bewust geworden dat wij als culturele instelling heel kwetsbaar zijn door de maatschappelijke en klimatologische omstandigheden. De rampen waardoor we zijn getroffen hebben ons geleerd dat stevig financieel fundament voor de organisatie en steun van partners onontbeerlijk is. We hebben ons bevoorrecht gevoeld dat na de watersnoodramp vele bezoekers, vrienden, fondsen en overheden ons hebben gesteund. Samenwerking is voor buitenplaats Kasteel Wijlre de basis voor onze continuïteit.

Cultural Governance Code

De Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder van buitenplaats Kasteel Wijlre volgen de parameters zoals geformuleerd in de cultural governance code. Vanaf 1 januari 2020 is de Raad van Toezicht van de buitenplaats vernieuwd. Vier nieuwe onafhankelijke leden zijn

aangetrokken om vanuit hun expertise en achtergrond de buitenplaats verder te versterken. De Raad van Toezicht vergadert 4 keer per jaar en ziet toe op het beleid van de directeur-bestuurder en de algemene gang van zaken binnen de stichting. Daarnaast staat de Raad de directie terzijde met advies.

Familie de Groot-Wijnands en Familie Eyck zullen als founders van de stichting buitenplaats Kasteel Wijlre betrokken blijven als adviseur en tevens worden uitgenodigd deel te nemen bij de vergadering waarin de jaarbegroting en het activiteitenplan worden vastgesteld.

In de statuten van stichting buitenplaats Kasteel Wijlre staat een toelichting op onder meer de werkwijze van de Raad van Toezicht en het Bestuur. Tevens staat hierin omschreven hoe de stichting zich verhoudt tot de founders van de buitenplaats.

Code Culturele Diversiteit

Buitenplaats Kasteel Wijlre is er voor iedereen. Via concrete samenwerkingen, zoals met Vluchtelingenwerk en de Gemeente Gulpen-Witterm op het gebied van nieuwkomers en langdurig werkelozen, trachten wij de drempel voor kwetsbare doelgroepen te verlagen en hen te betrekken bij cultuur.

Wij zetten in op bezoek in schoolverband en op educatie. Zo kunnen wij kinderen met een andere culturele of maatschappelijke achtergrond al op jonge leeftijd bij de buitenplaats betrekken. Door maatwerk en een vraag gestuurde aanpak spreken we scholieren met een andere culturele achtergrond aan zonder hen apart te benaderen (inclusiviteit).

De code voor diversiteit passen wij ook toe in onze programmering. Zowel qua gender (een evenwichtige presentatie van mannelijke en vrouwelijke kunstenaars), als qua achtergrond en leeftijd. De buitenplaats werkt samen en toont werk van jonge talenten die pas afgestudeerd zijn tot mid-career en oudere kunstenaars. Zo presenteerde we in 2020 Klaas Kloosterboer (1959) gelijktijdig met het project van Chaim van Luit (1985) en Jo Eyck (1929). Zo traden drie verschillende generaties met elkaar in dialoog.

De dynamiek van het verschil in werk- en levenservaring, levenswijze en herkomst maken dat de buitenplaats een plek is waar verschillende denkbeelden en visies mensen verbinden. De buitenplaats heeft de Code voor Culturele Diversiteit tevens geïmplementeerd in het bestuur van de stichting. De directeur-bestuurder is een vrouw (1980) en de Raad van Toezicht kent een evenwichtige verdeling in gender en leeftijd.

Fair Practice Code

Buitenplaats Kasteel Wijlre volgt de richtlijnen voor een eerlijke betaling van medewerkers, freelancers en kunstenaars zoals deze is opgesteld door Kunsten 92, De Zaak Nu, het Mondriaanfonds en het Ministerie van OC&W. Voor de betaling van kunstenaars maken wij gebruik van de richtlijn voor presentatie-instellingen en volgen wij de calculator voor het kunstenaarshonorarium van het Mondriaanfonds. Daarnaast is de buitenplaats lid van de Museumvereniging en volgt zij voor haar vaste medewerkers en freelancers de cao-richtlijnen voor Musea.

In onze begroting en jaarrekening –en verslagen maken wij zichtbaar en omschrijven wij de honoraria naar kunstenaars en curatoren, de vaste salariskosten voor de directie en de

kosten voor de freelance producenten, coördinatoren en educatie- en communicatiemedewerkers.

Ook in 2020 volgden wij - ondanks de coronacrisis - de Fair Practice Code. Freelancers, kunstenaars, curatoren bleven aan ons verbonden en werden betaald volgens de geldende richtlijnen. Ook heeft zij haar team van freelancers aan de organisatie verbonden weten te houden.